

UCHWAŁA NR XXXII/186/2020

Rady Gminy Jastrzębia

z dnia 11 grudnia 2020 r.

w sprawie: uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Jastrzębia na lata 2021 – 2023.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2020 r., poz. 218 z późn. zm). Rada Gminy uchwała, co następuje:

§1.

Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Jastrzębia na lata 2021 — 2023 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§2.

Wykonanie powierza się Wójtowi Gminy.

§3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 2021 roku.

PRZEWODNICZĄCY RADY
Cezary Pietruszewski

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie
i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
na lata 2021-2023**

Gmina Jastrzębia

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2023

Rodzina, jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Rodzice czy opiekunowie są wzorem dla dzieci. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań. Role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz z oczekiwaniami społecznymi.

Rodzina, która nie radzi sobie w sytuacjach kryzysowych, a także nie realizuje swoich funkcji nosi miano rodziny dysfunkcyjnej. Jedną z krytycznych sytuacji wymagających natychmiastowej interwencji odpowiednich służb jest przemoc w rodzinie.

Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 pkt. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, przemoc w rodzinie to: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, osoby najbliższej w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997r – Kodeks karny (Dz.U. z 2020, poz. 523) a także innej osoby wspólnie zamieszkującej lub gospodarującej, w szczególności narażające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienie, krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Najczęściej występującymi formami przemocy są:

- przemoc fizyczna – każde agresywne zachowanie skierowane przeciwko ciału ofiary, mogące prowadzić do bólu oraz fizycznych obrażeń (m.in. popychanie, obezwładnianie, szarpanie, policzkowanie, uderzanie pięścią, kopanie, duszenie, rzucanie przedmiotami, użycie broni).
- przemoc psychiczna – agresywne zachowania, które mają na ogół charakter poniżający lub budzący poczucie zagrożenia i wywołują emocjonalny ból lub cierpienie (m. in. wyśmiewanie, wyzywanie, krytyka, groźby, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami).

- przemoc ekonomiczna – uniemożliwienie dostępu do rodzinnych środków finansowych (np. odbieranie zarobionych pieniędzy, niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny, uniemożliwianie podjęcia pracy).
- przemoc seksualna – wymuszenie pożycia seksualnego lub nieakceptowanych i niechcianych praktyk seksualnych (np. mąż, który stosuje przemoc lub grozi użyciem przemocy, żeby zmusić żonę do stosunku, albo nieakceptowanych przez nią praktyk seksualnych, może zostać skazany za gwałt).
- zaniedbanie – ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych (niezapewnienie adekwatnego ubioru, niedożywienie, brak dbałości o higienę osobistą, niezapewnienie opieki zdrowotnej, brak zapewnienia potrzeb edukacyjnych, brak zainteresowania ze strony rodziców).

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań społecznych, grożących patologiami, w tym przemocą domową. Preambuła w ustawie z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie brzmi: „uznając, że przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności”.

W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie ustawa ta nakłada na gminę obowiązek tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, miejsc w ośrodkach wsparcia, tworzenie zespołów interdyscyplinarnych, ponadto nakazuje opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Niniejszy program jest zgodny z założeniami Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz celem Strategicznym nr 4 – wzrost jakości życia mieszkańców poprzez radzenie sobie z patologiami w rodzinie.

1. PODSTAWA PRAWNA

Program realizowany będzie w oparciu o następujące akty prawne:

- a) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.);
- b) Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 ze późn. zm.);
- c) Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876);
- d) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r. poz. 821);
- e) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. z 2011 Nr 209, poz. 1245);
- f) Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie (Dz. U. z 2011 Nr 81, poz. 448);
- g) Uchwała Nr V/28/2018 Rady Gminy Jastrzębia z dnia 28 grudnia 2018 roku w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jastrzębia na lata 2018-2022.

2. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

Przemoc ze strony osób najbliższych jest doświadczeniem wyjątkowo trudnym. Istnieją mechanizmy psychologiczne sprawiające, że ofiary racjonalizują sobie takie przeżycia, usprawiedliwiają sprawców obwiniając siebie. Jednocześnie presja społeczeństwa może stanowić barierę przed ujawnieniem przemocy osobom obcym.

Z przeprowadzonych w Polsce badań w 2019 r. przez CBOS „ Przemoc i konflikty w domu” wynika, że 22% dorosłych Polaków zna przynajmniej jedną kobietę, która padła ofiarą przemocy ze strony swojego partnera. Badania w 2009 roku mówiły o 26%, a więc nastąpił spadek. Co dziesiąty dorosły (12%) twierdzi, że przynajmniej raz został uderzony

przez współmałżonka (partnera/kę) podczas kłótni. Podczas poprzednich badań co jedenasta dorosła osoba przyznawała że została uderzona. Badania wykazują tendencję wzrostową. Kobiety częściej niż mężczyźni deklarują, że padły ofiarą przemocy ze strony współmałżonka (partnera). Częściej przyznają też, że były wielokrotnie bite.

Przemoc domowa przybiera różne formy, prócz postaci fizycznej może przybrać postać psychicznego znęcania się m.in. nad partnerem.

13% dorosłych będących w stałym związku doświadczyła wyzwisk, krzyków oraz agresji słownej ze strony partnera., 9% jest poniżanych, wyśmiewanych. Mniejszy odsetek mają ograniczony kontakt z rodziną i przyjaciółmi (8%). Taka sama jest liczebność osób, które doświadczają ze strony partnera gróźb czy szantażu (6%) oraz agresji fizycznej – szarpanie, popychanie (2%).

Zmniejsza się odsetek rodziców przyznających, że biją swoje dzieci. Obecnie co ósmy rodzic mający dzieci do 20 roku życia (12%) przyznaje, że czasem bije lub biła dziecko. Ponad dwie trzecie rodziców deklaruje, że ich dzieci nigdy nie były bite. Przed trzema laty twierdziła tak niemal jedna piąta rodziców (19%).

Od kilkunastu lat systematycznie zmniejsza się grupa rodziców, którzy przyznają, że czasem biją dzieci, rośnie natomiast odsetek respondentów twierdzących, że ich dziecko nigdy nie zostało uderzone. Może to być skutkiem ukrywania zjawiska, częstszego uświadamiania sobie, że takie postępowanie jest niewłaściwe. Może to oznaczać, że świadomość społeczna systematycznie się zmienia – spada przyzwolenie na przemoc wobec dzieci.

Zjawisko przemocy w rodzinie dotyka również mieszkańców Gminy Jastrzębia. Występowanie problemu przemocy wśród świadczeniobiorców pomocy społecznej ujawniają sprawozdania z Ośrodka Pomocy Społecznej .

W 2017 roku udzielono pomocy 10 rodzinom, w których zdiagnozowano problem przemocy domowej, w roku 2018 odnotowano 9 takich rodzin i 10 rodzin w roku 2019. Rodzinom udzielono wsparcia w ramach procedury „Niebieskie Karty – Pomoc społeczna”. W ostatnich trzech latach nie zostały ujawnione przypadki stosowania przemocy wobec dzieci. Z obserwacji pracowników socjalnych GOPS wynika, że przemoc w rodzinie jest zjawiskiem niezwykle skrzętnie ukrywanym przez członków rodziny, którym towarzyszy

zwykle wstyd i brak wiary w to, że sytuacja może ulec zmianie. Wiele osób również nie zna metod komunikowania się i budowania relacji bez przemocy.

3. ANALIZA SWOT

Mocne strony:

- Przepisy prawa umożliwiające skuteczne formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą domową.
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Jastrzębia do 2022 r.
- Silne więzi rodzinne.
- Dobra współpraca Ośrodka Pomocy Społecznej z Policją, służbami kuratorskimi i szkołami.
- Dobre rozeznanie środowiska przez pracowników socjalnych.
- Współpraca z samorządem gminnym.
- Wysoka świadomość wśród kadr działających w jednostkach gminnych co do rangi problemu przemocy w rodzinie.
- Zespół interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Jastrzębia

Słabe strony:

- Brak infrastruktury socjalnej gminy.
- Brak wypracowanych systemów wspomaganie działań profilaktycznych.
- Brak grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy.
- Brak skutecznych konsekwencji w związku ze stosowaniem procedury „Niebieskie Karty” przez Policję i Ośrodek Pomocy Społecznej.
- Brak realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
- Opór społeczności gminnej wobec korzystania z poradnictwa specjalistycznego.

Szanse:

- Zmiany prawne umożliwiające skuteczne formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą domową.
- Rozwój systemu informacji z zakresu profilaktyki i wsparcia rodzin.

- Realizacja programów i projektów aktywizacyjnych dla społeczności gminnej.
- Możliwość pozyskiwania środków finansowych z zewnątrz.

Zagrożenia:

- Słaba kondycja moralna i ekonomiczna rodzin.
- Negatywne wzorce zachowań społecznych.
- Stereotypy wizerunku osoby doświadczającej przemocy domowej.
- Ukrywanie przez rodzinę występowania aktów przemocy i niechęć do współpracy.
- Brak gwarancji bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy.
- Wydłużony tryb postępowania karnego o znęcanie się nad rodziną, niskie kary w stosunku do rangi popełnianych czynów nadużywanie zawieszania kar.
- Problemy mieszkaniowe uniemożliwiające skuteczne odizolowanie agresora.
- Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
- Alkoholizm w rodzinie.
- Pojawiające się zjawisko upadku wartości rodzinnych.

4. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie oraz skutków jej stosowania.

5. CELE SZCZEGÓŁOWE

- 5.1 Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie.
- 5.2 Zwiększenie dostępności pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.
- 5.3 Zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie.
- 5.4 Podjęcie działań interwencyjnych wobec sprawców przemocy w rodzinie.

6. ZADANIA PROGRAMU

- 6.1 Udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.
- 6.2 Rozwijanie współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 6.3 Podnoszenie kompetencji osób zajmujących się problematyką przemocy.
- 6.4 Oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

6.5 Systematyczne badanie zjawiska przemocy w rodzinie

6.6 Podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej wobec zjawiska przemocy w rodzinie

7. DZIAŁANIA

Lp.	Zadanie	Opis zadań	Termin realizacji	Realizator lub Koordynator
1.	Udzielenie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie	- działanie Zespołu Interdyscyplinarnego, - utworzenie Punktu Pomocy Rodzinie. Wskaźniki: - liczba przedstawicieli instytucji służb wchodzących w skład Zespołu, - liczba spotkań Zespołu, - ilość udzielonych porad.	2021 - 2023	Wójt Gminy, OPS, Zespół Interdyscyplinarny
2.	Rozwijanie współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	- wypracowanie metod skutecznej współpracy pomiędzy instytucjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, tj., Ośrodek Pomocy społecznej, Gmina Jastrzębia, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, szkoły, Policja, Sąd, Prokuratura, opieka zdrowotna, kuratorzy sądowi. Wskaźniki: - rodzaje i liczba wypracowanych metod.	2021 - 2023	Zespół Interdyscyplinarny, GKRPA, OPS, Policja
3	Podnoszenie kompetencji osób zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie.	- udział w szkoleniach osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, - organizacja spotkań i pogadarek wymiana doświadczeń pomiędzy osobami działającymi w obszarze przemocy w rodzinie. Wskaźniki: - liczba przeszkolonych osób z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, - liczba szkoleń, w których brały udział	2021 – 2023	OPS, Zespół Interdyscyplinarny, GKRPA, jednostki oświatowe

		osoby realizujące zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, - liczba zorganizowanych spotkań i pogadanek, - liczba osób uczestniczących w spotkaniach i pogadankach.		
4	Oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.	- działania edukacyjne w zakresie skutków i konsekwencji związanych z faktem stosowania przemocy, - motywowanie i kierowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno- edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie. Wskaźniki: - liczba sprawców, z którymi przeprowadzono rozmowy.	2021 - 2023	GKRPA, Zespół Interdyscyplinar ny, jednostki oświatowe
5	Systematyczne badanie zjawiska przemocy w rodzinie.	- przygotowanie i przeprowadzenie ankiet wśród mieszkańców gminy oraz ich analiza, - uzyskanie danych od instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie (m.in. OPS, GKRPA, Policja, szkoły) oraz ich analiza, - przygotowanie i upowszechnianie raportu dotyczącego zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Jastrzębia. Wskaźniki: - liczba przygotowanych i przeprowadzonych ankiet. - rodzaj i liczba uzyskanych danych, - liczba sporządzonych raportów.	2021 - 2023	OPS, Zespół Interdyscyplinar ny
6	Podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej wobec zjawiska przemocy w rodzinie.	- rozpowszechnianie informacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie, - przygotowanie i rozpowszechnianie materiałów informacyjno- edukacyjnych, - rozpowszechnianie informacji o lokalnym systemie pomocy i wsparcia osób uwikłanych w zjawisko przemocy w rodzinie, - udział w ogólnopolskich kampaniach związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie i promowaniem wartości rodzinnych.	2021 - 2023	OPS, Policja, Zespół Interdyscyplinar ny, jednostki oświatowe

		Wskaźniki: - liczba rozpowszechnionych informacji, - liczba rozprowadzonych materiałów, - liczba rozpowszechnionych informacji o lokalnym systemie pomocy i wsparcia osób uwikłanych w zjawisko przemocy w rodzinie, - liczba kampanii wspieranych przez lokalne służby socjalne.		
--	--	--	--	--

8. DANE DOTYCZĄCE PROGRAMU

1. Koordynator projektu – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jastrzębi
2. Miejsce realizacji – Gmina Jastrzębia
3. Czas realizacji – 2021-2023 r.
4. Adresaci programu:
 - osoby doznające przemocy w rodzinie,
 - osoby stosujące przemoc w rodzinie,
 - rodziny dotknięte zjawiskiem przemocy w rodzinie
 - rodziny i osoby zagrożone zjawiskiem przemocy w rodzinie,
 - przedstawiciele instytucji i służb pracujących w obszarze przemocy w rodzinie m.in. pracownicy socjalni, policjanci, nauczyciele i pedagodzy szkolni, pracownicy służby zdrowia, członkowie GKRPA, kuratorzy sądowi
5. Źródła finansowania

Źródłem finansowania zadań „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2023” będą środki:

- z budżetu Gminy Jastrzębia, zapisane w budżecie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej , ponieważ przeciwdziałanie przemocy w rodzinie jest zadaniem własnym gminy na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
- ze źródeł zewnętrznych / w tym środki z Budżetu Państwa — programy.

9. ZAKŁADANE EFEKTY I REZULTATY REALIZACJI PROGRAMU.

1. Zmniejszenie liczby przypadków przemocy w rodzinie.
2. Zwiększenie skuteczności i umożliwienie dostępności pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie.
3. Zwiększenie oddziaływania na osoby stosujące przemoc w rodzinie.
4. Zwiększenie współpracy służb i osób pracujących w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
5. Zwiększenie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie wśród mieszkańców Gminy.

10. MONITORING I EWALUACJA.

W celu zapewnienia prawidłowej realizacji zadań programu będzie prowadzony monitoring realizowanych działań.

Monitoring umożliwi:

- Systematyczną obserwację działań programu,
- Weryfikację zgodności założonych celów z osiągniętymi efektami,
- Ocenę zaangażowania jednostek w realizację działań

Program będzie podlegał ewaluacji rocznej i końcowej. Celem ewaluacji będzie ocena efektywności programu poprzez gromadzenie, analizę i interpretację danych. Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność prowadzonych działań w oparciu o założone wskaźniki.

Wskaźniki ewaluacji:

- Liczba współpracujących instytucji, służb i organizacji,
- Liczba i rodzaje udzielonych porad w Punkcie Pomocy Rodzinie,
- liczba osób korzystających z pomocy Ośrodka Interwencji Kryzysowej,
- liczba szkoleń i przeszkolonych osób,
- liczba przeprowadzonych interwencji policji w zakresie przemocy w rodzinie,
- liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”,
- udział w kampaniach na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba spraw rozpatrywanych przez Zespół Interdyscyplinarny.

11. PODSUMOWANIE

Przemoc w rodzinie jest problemem złożonym, głęboko zakorzenionym w strukturze społecznej, występuje zarówno w rodzinach, tzw. dysfunkcyjnych gdzie przemocy towarzyszą inne problemy np. uzależnienie, bezrobocie jak i w rodzinach o wysokim statusie społecznym, w których z pozoru nie ma większych problemów.

Żaden pojedynczy profesjonalista, instytucja, organizacja czy służba nie jest w stanie znaleźć kompleksowego rozwiązania problemu. Natomiast wspólne działanie umożliwia spojrzenie na problem przemocy w rodzinie z różnych perspektyw i wypracowanie sposobu skoordynowanej interwencji.

Równie ważnym aspektem przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest uświadomienie społeczności lokalnej i rodzinie jako podstawowej komórce społecznej, że ich postawa i działania mają wpływ na proces przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

PRZEWODNICZĄCY RADY
Cezary Pietruszewski

